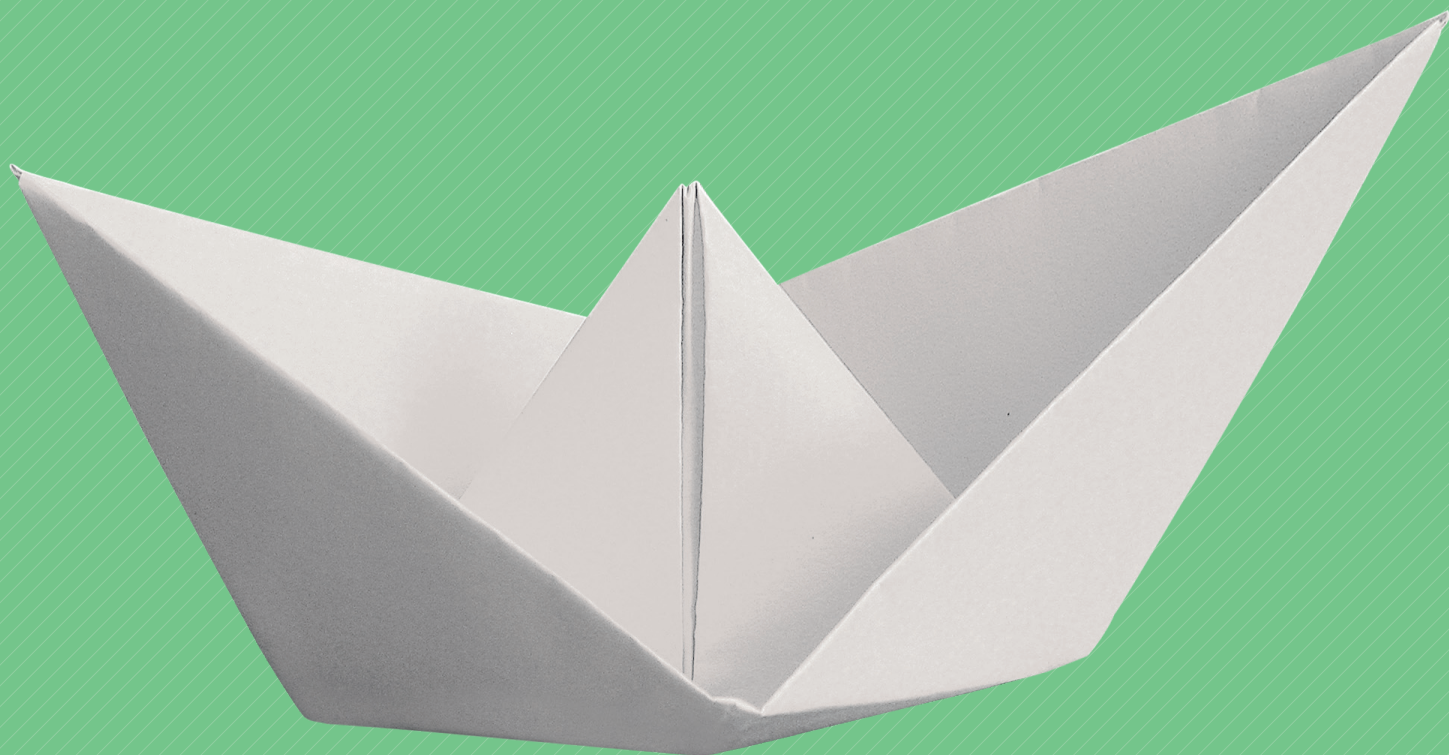

TEORIJA IN PRAKSA SODELOVANJA S STARŠI

JURKA LEPIČNIK VODOPIVEC

PRIROČNIK

TEORIJA IN PRAKSA SODELOVANJA S STRAŠI

Jurka Lepičnik Vodopivec

»PROFESIONALNO USPOSABLJANJE STROKOVNIH DELAVCEV ZA IZVAJANJE ELEMENTOV POSEBNIH
PEDAGOŠKIH NAČEL KONCEPTA REGGIO EMILIA NA PODROČJU PREDŠOLSKE VZGOJE V LETIH 2008-2013«

Priročnik
Teorija in praksa sodelovanja s starši

<i>Vodja projekta</i>	Tatjana Devjak
<i>Avtorica</i>	Jurka Lepičnik Vodopivec
<i>Jezikovni pregled</i>	Tomaž Petek
<i>Izdala in založila</i>	Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani
<i>Za izdajatelja</i>	Janez Krek, dekan
<i>Oblikovanje naslovnice</i>	Roman Ražman
<i>Priprava</i>	Igor Cerar
<i>Fotografije</i>	Slavica Hajdinjak
<i>Tisk</i>	Tiskarna Littera picta d.o.o. Ljubljana
<i>Naklada</i>	350 izvodov (prva izdaja, prvi natis)

Publikacija ni plačljiva.

Izid publikacije sta sofinancirala Evropski socialni sklad Evropske unije in Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Univerza
v Ljubljani
Pedagoška
fakulteta

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

373.2.064.1(035)

LEPIČNIK-Vodopivec, Jurka

Teorija in praksa sodelovanja s starši : priročnik / Jurka Lepičnik Vodopivec ;
[fotografije Slavica Hajdinjak]. - 1. izd., 1. natis. - V Ljubljani : Pedagoška
fakulteta, 2012

ISBN 978-961-253-082-2

261080832

© Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani, 2012

Kazalo vsebine

Predgovor	5
1 Uvod	7
2 Partnerstvo s starši skozi prizmo zakonodaje	8
3 Kodeks o etičnem ravnanju v vrtcu in partnerstvo s starši	9
4 Kurikulum za vrtce	9
5 Sodelovanje s starši	10
6 Sodelovanje kot komunikacija	15
7 Pedagogika poslušanja	21
8 Načela sodelovanja s starši	23
9 Oblike sodelovanja s starši	27
9.1 Formalne oblike sodelovanja s starši	28
9.2 Neformalne oblike sodelovanja s starši	34
10 Metode dela	39
Literatura	43

Predgovor

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Pred vami so priročniki, ki so nastali kot rezultat večletnega dela na projektu Profesionalno usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje elementov posebnih pedagoških načel koncepta Reggio Emilia na področju predšolske vzgoje 2008–2013. Priročniki so raznoliki tako po vsebini kot po pristopu. Nekateri so usmerjeni bolj v teoretična védenja o predšolskem obdobju, drugi prikazujejo, kako uspešna je lahko implementacija teorije v prakso, tretji predstavijo primere povezovalnega kurikulumu ali dobre prakse, ki je rezultat reflektivnega dela v vrtcih, prakse, ki se je oplemenitila z vsebinami izobraževanja v projektu. Velika vrednost projekta je, da je združil tako različne ljudi: visokošolske učitelje in sodelavce, vzgojitelje in vzgojiteljice, pomočnike in pomočnice vzgojiteljev oz. vzgojiteljic, ravnatelje in ravnateljice vrtcev, ožjo in širšo lokalno skupnost.

Skupna točka koncepta Reggio Emilia in slovenskega kurikulumu je, da oba temeljita na človekovih in otrokovih pravicah, demokratičnih vrednotah in pravni državi ter zagovarjata pluralnost vednosti in konceptualno integracijo različnih znanosti. Prepričani smo, da v naših vrtcih delujejo strokovne delavke in delavci, ki profesionalno vnašajo in integrirajo posamezne elemente pedagoškega koncepta Reggio Emilia, ki so v skladu s filozofijo slovenskega koncepta predšolske vzgoje – v skladu s Kurikulom za vrtce.

V petih letih strokovnega druženja se je porodilo veliko idej, kako elemente pedagoškega koncepta Reggio Emilia uspešno integrirati v slovenski Kurikulum za vrtce. Delček teh domisli je zapisan tudi v pričujočih priročnikih.

TATJANA DEVJAK, vodja projekta

DARIJA SKUBIC, predstojnica Oddelka za predšolsko vzgojo

1

Uvod

Eno izmed pomembnih in aktualnih vprašanj sodobne pedagoške teorije in prakse je brez dvoma vprašanje, povezano z odnosi med starši in vzgojitelji, med vrtcem in družino. Problematika sodelovanja med vrtcem in družino se je skozi zgodovino spreminjala in vedno odražala aktualne družbene razmere. Tako se v polpretekli zgodovini srečujemo z vrtci, ki imajo pretežno kompenzacijsko vlogo v dveh smereh, in sicer v smeri kompenzacije pomanjkljive družinske vzgoje in/ali zmanjševanja socialne stratifikacije. V poznih 60. in 70. letih prejšnjega stoletja pa se je zgodil preobrat dela v vrtcih, ki izhaja iz drugačnega pojmovanja pristojnosti družine in razumevanja družine kot dejavnika otrokove socializacije. Gre za nedvoumno opredelitev, po kateri je družina primarna celica, v kateri se odvija proces vzgoje. Starši so v tem procesu osnovni in najvplivnejši vzgojitelji svojih otrok. Ob družini in starših pa z vključitvijo otroka v institucionalno predšolsko vzgojo v proces vzgoje otrok vstopajo tudi vzgojiteljice in vzgojitelji. Tako tudi oni postajajo t. i. pomembni drugi v razvoju otroka.

Različno pojmovanje vzgoje v preteklosti ima za posledico različne koncepte, ki se reflektirajo v pedagoški teoriji in tudi praksi. Po mnenju Krofliča (2001) je ena temeljnih usmeritev sodobnega vrtca procesno-razvojni model, ki v primerjavi s kulturno-transmisijskim pojmuje vzgojo kot »relativno načrtovani sistem dejavnikov, ki podpirajo razvoj otrokovih osebnih značilnosti in potencialov« (prav tam: 13). Zaradi drugačnega razumevanja vzgoje postajajo medsebojni odnosi med vzgojitelji in otroki na eni strani, med vzgojitelji in starši na drugi strani ter komunikacija med njimi pomembni dejavniki razvoja. Tu imajo pomembno vlogo tudi starši, saj drugačni načini vzgoje »zahtevajo« tudi drugačne načine sodelovanja med starši in vzgojitelji.

Kurikularne spremembe, ki so v devetdesetih letih dvajsetega stoletja zajele celoten šolski sistem, so bile odziv na družbene razmere ter odsev sprememb v strokovnih pogledih in znanstvenih paradigmah. Poleg novih pristopov v vzgojno-izobraževalnem procesu se pojavi tudi nova paradigma v sodelovanju s starši. Med starši in vrtcem naj bi se vzpostavil koncept partnerstva in participacije. Po mnenju Maleševe (Lepičnik Vodopivec 1999) je to tisti odnos med vzgojitelji in starši, v katerem si vzgojitelj in starši enakopravno delijo informacije, cilje, obveznosti, vezane na vzgojno-izobraževalno delo, v katerem imajo oboji aktivno vlogo pri spodbujanju otrokovega razvoja, v katerem so oboji odgovorni za otrokov razvoj in v katerem imajo vsi pravice in dolžnosti. To naj bi se udejanjalo, kot je zapisano v beli knjigi v poglavju Sodelovanje s starši, z ustreznim in dostopnejšim obveščanjem, večjo raznovrstnostjo v ponudbi programov in z izboljšanjem neposrednega sodelovanja med vrtcem in starši. Tako se postopno – s poudarjanjem pomena sodelovanja med starši in vzgojitelji – začnejo prizadevanja po vzpostavitvi partnerskih odnosov med njimi (Resman 1992). Partnerstvo pa je po mnenju Maleševe (Lepičnik Vodopivec 1996) tisti odnos med vzgojitelji in starši, v katerem si vzgojitelji in starši enakopravno delijo informacije, cilje in obveznosti, vezane na vzgojno-izobraževalno delo, v katerem imajo oboji aktivno vlogo pri spodbujanju otrokovega razvoja, v katerem so oboji odgovorni za otrokov razvoj in v katerem imajo oboji pravice in dolžnosti.

Raziskovalci Epstein (2001) in Krasnow (1990) so pri proučevanju sodelovanja med šolo in učitelji oz. med družino in šolo ugotovili, da dobro sodelovanje pozitivno vpliva na otroke, starše in na učitelje. V teh raziskavah najdemo tudi odgovore na vprašanja o temeljnih problemih, povezanih z motivacijo staršev. Ugotovitve kažejo, da formalne oblike sodelovanja s starši (govorilne ure, roditeljski sestanki, pisna sporočila) omogočajo staršem predvsem pravico biti informiran, ne omogočajo pa razvoja medsebojnega zaupanja ter ne prispevajo k zmanjševanju odporov in negativnih izkušenj, ki so si jih starši pridobili v preteklosti. Resman (1992) glede tega navaja ugotovitve Morissona in McInterja, ki ocenjujeta, da so manj formalni odnosi edini način, da se med starši in vzgojitelji razvije medsebojno zaupanje. V manj formalnih odnosih so se starši bolj odkrito pripravljani pogovarjati o svojem otroku, pričakovanjih in o skrbeh za otrokovo prihodnost. V takih oblikah sodelovanja starši razvijajo samozavest in odgovornost.

Tudi raziskave o kakovosti vrtcev (Ackers 2003, Brooker 2002, Edwards in Knight 1997, Marjanovič Umek 2002 in Marsh 2003), ki jih navajajo Marjanovič Umek, Zupančič, Fekonja, Kavčič in Poljanšek (2002), poudarjajo velik pomen staršev pri vključevanju le-teh v proces ugotavljanja kakovosti in tudi v proces zagotavljanja kakovosti v vrtcih.

Odločili smo se za priročnik in ne za znanstveno monografijo. Priročnik je nekaj, kar imaš pri roki in s čimer si pomagaš bodisi pri reševanju določenega problema bodisi tako dobiš novo idejo. S pričujočim priročnikom želimo predstaviti ideje za dobro prakso pri uvajanju elementov posebnih načel pedagoškega koncepta Reggio Emilia v načrtovanje predšolske vzgoje v slovenskih vrtcih. Začetni del vas popelje skozi nekatere poudarke na gibalnem in jezikovnem področju, nato pa pri predstavitvi dveh projektov pridobite ideje za prakso.

2 Partnerstvo s starši skozi prizmo zakonodaje

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (1996) in Zakon o vrtcih (1996) opredeljujeta sodelovanje vrtca s starši ter njihove pravice in dolžnosti. Po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (1996) se predstavniki staršev vključujejo v svet javnega vrtca, katerega pristojnosti so zlasti imenovanje in razrešitev ravnatelja vrtca, sprejemanje programa razvoja in sprejemanje letnega delovnega načrta ter poročil o uresničitvi le-tega, o vzgojni problematiki ter odločanje o pritožbah staršev v povezavi z vzgojnim in izobraževalnim delom v javnem vrtcu in/ali šoli.

Po Zakonu o vrtcih (1996) javni vrtec z letnim delovnim načrtom določiti organizacijo ter podrobno vsebino življenja in dela, opredeli pa tudi sodelovanje s starši. Staršem je namenjena tudi publikacija, v kateri vrtec predstavi programe, ki jih izvaja.

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

ISBN 978-961-253-082-2

9 789612 530822

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad